

Ljubljana, 17. II. 1923. — III./7.

Proletarijatu Slovenije!

Že dalj časa se opaža, da neodgovorni posamezniki širijo na lasno roko neutemeljeno gonjo proti politiki SSDL in osebno gonjo proti članom izvrševalnega odbora, ki je dobil enoglasno zaupanje od 168 zastopnikov proletarijata iz 42 krajev Slovenije na konferenci enotne proletarske fronte v Ljubljani. Zaradi tega so odklonili nekateri sodrugi kandidature SSDL.

Ta pojava je posledica buržuaznega terorja, ki je onemogočil proletarijatu svobodno organiziranje v zadnjih dveh letih, ki je onemogočil, da se proletarijat v svojih organizacijah pravilno in vsestransko informira.

Organizacijska enotna proletarska fronta celokupnega razredno-zavednega proletarijata je enodušna želja vseh iskrenih proletarcev in edina rešitev v obrambnem boju zoper kapitalistično ofenzivo. Kdorkoli v tem času absolutizma hoče iz osebnih ambicij

razdirati organizacijsko proletarsko enotno fronto, zavedno ali nezavedno pomaga buržuaziji.

Na konferenci v Ljubljani dne 11. februarja se je o tej stvari razpravljalo in konferenca je enoglasno izrazila zaupanje vodstvu stranke. S tem smatramo, da so vse osebne gonje likvidirane in da mora ves razredno zavedni proletarijat iti enodušno v volilno akcijo. Samo na ta način bo dosegla volilna akcija tisti uspeh, ki je neobhodno potreben v današnjem težkem času.

Živela enotna proletarska fronta!

Živela Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva!

Živela solidarnost proletarijata v boju proti kapitalistični ofenzivi!

**IZVRŠEVALNI ODBOR
SOCIJALISTIČNE STRANKE DELOV-
NEGA LJUDSTVA.**

Izjava.

Vsed osebnega in deloma načelnega nesoglasja z nekaterimi sodrugi, sem odklonil kandidature v Brežiškem, Ljubljanskem in Laškem okraju in se iz istega

razloga odtegnem političnem življenju. Želim, da se proletarijat udruži v močnejšo enotno fronto.

Emil Štefanovič.

Enotna fronta v Ljubljani, na Kranjskem in na Štajerskem.

Delovno ljudstvo pojde v volitve v enotni močni falangi.

Razredno-zavedni proletarijat je s konferenco enotne fronte 21. januarja t. l. pričel realizirati globoko željo in energično zahtevo vsega delavskega razreda Slovenije, da gre delovno ljudstvo enotno v volilni boj pod rdečo zastavo neodvisne skupne proletarske stranke.

Plod te konference, mlada Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva je poklicana v življenje; v njej se združujejo vsi razredno-zavedni proletarci in vsi internacionalni borbeni socialisti. Enotna fronta je ustvarjena. Proletarijat ima stranko, ki je res njegova in v katero ima lahko zaupanje, ker jo je sam ustvaril in ker je zgrajena na tako široki, vendar trdni razredno-bojevni podlagi, da v resnici predstavlja celokupni proletarski razred.

Zivahne, včasih nekoliko burne diskusije, ki so se vodile na strankinih konferencah, in končni rezultat: **popolna solidarnost in enoten nastop**, jamčijo, da bo stranka vodila res razredno politiko v duhu svojega programa in da se bo že pri sedanjih volitvah pokazalo, da je stranka širokih množic.

V Ljubljani in na Kranjskem gre Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva popolnoma samostojno v volilni boj. Ona tu že sama po sebi predstavlja enotno fronto proletarijata, ter se bo narodnim socialistom in Bernotovi sekci Socijalistične Stranke Jugoslavije posrečilo odcepiti le malo število proletarcev od enotne fronte delovnega ljudstva in jih poslati v pomoč buržuaziji.

Na Štajerskem gre naša stranka v enoten volilni boj skupno z mariborsko okrožno socijalistično organizacijo, s čimer je tudi na Štajerskem dosežena enotna fronta razredno-borbenega socijalističnega proletarijata navzlic

Bernotovim socijalpatrijotom, ki postavljajo lastno kandidatno listo z namenom, da bi cepili delavske vrste.

Sodrugi! Temelji za zmagovit proletarski volilni boj so podani. Sedaj pa na delo! Beseda Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva naj se sliši povsod, kjer delajo in trpe proletarci: delavci ročni in duševni, kmetje-trpini in mali obrtniki. Med množice, ki že dolgo čakajo rešilnega gesla!

Moč pa ni samo v številu, ampak v notranji zavednosti in disciplini, ki pa ju daje samo organizacija. Zato pa ustanavljajmo obenem z volilno agitacijo povsod krajevne politične organizacije! S tem bo zagotovljena stranki tudi trajnost, trdnost in res proletarsko-demokratski duh.

V boj za organizacijo množic proletarijata.

Na delo za Socijalistično Stranko Delovnega Ljudstva!

Živela enotna proletarska fronta!

»Delavske Novice« se vzdržujejo le od naročnine in prostovoljnih prispevkov. Volilna akcija stane obilo denarja. Da ne zaostane proletarijat v svojem boju, nabirajte vsi sodrugi za tiskovni in volilni sklad in nemudoma poravnajte naročnino.

Laži-krščanska vzgoja ljudskih mas.

Kdor vsaj malo pozna novozakonske evangelije, bo radevolje priznal, da bi krščanstvo po Kristusovi volji moralo biti religija ljubezni. Evangelist Ivan, ki je prodril najgloblje v duh svojega učnika, tudi izrecno najbolj poudarja moment ljubezni, ki naj veže krščansko ljudstvo v harmonično celoto. Kristus sam je postavil svojo vero na osnovno zapoved ljubezni: »Ljubi Gospoda, svojega Boga iz vsega svojega srca... to je največja zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe! V teh dveh zapovedih je vsa postava in vsi preroki«. (Mat. 22, 37-40).

Prvi kristjani, ki so krščanstvo gotovo bolje razumeli kot poznejši pristaši, so to tudi v praksi izvajali: »Vsi ljudje, ki so verovali, so bili enaki in so vse imeli skupno: posestva in premoženje so prodali in razdelili med vse... Množica vernih je bila enega srca in enega duha; nihče onih, ki so kaj posedovali, ni ničesar smatral za svoje, temveč vse jim je bilo skupno« (Dej. ap. 2, 45-45; 4, 32).

Danes pa vlada po vsem krščanskem svetu mesto religije ljubezni in navedenega usavrševanja človeštva strog verski dogmatizem in formalizem; vse je le bolj zunanje, površno. Pravo krščanstvo morda še živi v mnogih idealnejših dušah, a te tlačijo k tlom in jim onemogočuje vsako akcijo v smislu prvotnega krščanstva duševna mora, ki je plod pascivnosti.

Naravno. Med prvotnim krščanstvom, ki je polagalo odločilno važnost na aktivno krščanstvo in dejansko uveljavljanje osnovne Kristusove zapovedi pa med današnjim »krščanstvom«, ki se postavlja na stališče raznih Ujčičev in »operira z zasebno lastnino kot z načelom, o katerem sploh ni diskusije, leži dolga doba razvoja, kjer je odločeval gospodarski moment.

Danes moramo računati s krščanstvom, v katerem se uveljavlja dogmatizem in formalizem v vseh absurdnih posledicah. Današnje krščanstvo vzgaja ljudske mase v tej-le smeri: *Prevladuje gola zunanost (da ljudstvo hodi v cerkev, daje »miloščino«, čim več moli...), zanemarljiva pa se, dostikrat sistematično ovira, bistvena poteza Kristusove etike, dejansko uveljavljanje zapovedi socialne ljubezni do sočloveka. Na ta način krščanstvo vzgaja pasivno in suženjsko maso ljudstva, ki se ukloni vsakemu nasilju in trepetu v prahu pred onimi, ki ga zatirajo.*

Glavno krivdo nosijo oni, ki napačno vzgajajo ljudske mase. Tu naj sledi nekaj zgledov, kako današnje krščanstvo poton svojih tipičnih malomeščanskih zastopnikov kvarno vpliva na ljudstvo. Oziroma se na razmere v Sloveniji, ki pa brezdvomno niso sporadičen pojav.

V ljudskem verskem pokretu igra važno vlogo »Bogoljub«. Njegova smer je zelo reakcionarna in vzgaja ljudstvo v hlapčevskem duhu: Sv. oče so rekli, gospod župnik pravijo... Za splošno smer par primerov. Februarjeva letošnja številka (str. 34) prinaša izpod peresa župnika Volca, ko opisuje lakomnost tudi te-le besede: »... Vsak otrok v hiši imej svojo lastnino v perilu, v obleki, obutvi, šolskem orodju, igračah in zlasti v denarju... Zlasti še, kar tiče otroških denarnih prihrankov, ne sme biti v družini nobenega komunizma...« Sept. 1922 (str. 215) poroča, kakšno stališče so zavzeli nizozemski škofje namram socializmu:

»1. Katoličanom je prepovedano in docela zabranjeno, da bi bili člani ali socijalističnih udruženj, ali da bi jim bili v pomoč (n. pr. pri volitvah)... 5. Katoličan, ki redno prebira anarhistične ali socijalistične spise, ali prihaja na socijalistične shode, se podaja s tem v bližnjo priložnost, da izgubi vero, zato ne more dobiti ne sv. odveze, ne prejeti vredno drugih zakramentov, dokler se ne mara ogibati takih priložnosti. 6. Katoličan, ki sprejema nauke anarhistov in soc. demokratov in je znan kot njih privrženec, se ne sme več smatrati kot član kat. Cerkve. Odreči se mu morajo zakramenti, dokler je privrženec anarhistov in soc. demokratov.«

Politično časopisje nima jasno začrtane in dosledne socialne orientacije. Glasilo kršč. socialcev »Novi čas« je n. pr. 15. dec. 1921 napisalo uvodnik »Proti militarizmu«; pravi: »... Mi krščanski socialni delavci pa bomo nadaljevali slejkoprej brez vsake demagogije, ki jo volajo za našim stališčem reakcionarji, toda z vso odločnostjo svoj načelni boj zoper militarizem sploh...« Proti šovinizmu je članek »Izpreglejte!« v isti številki. Isti ljudje pa so v »Pravici« sredi januarja t. l. izjavili, da bo krščansko socialno delavstvo storilo svojo domovinsko dolžnost v eventuelni vojni proti Italiji! Zato je upravičen dvom, ali so res načelni antimilitaristi ali ne. Še en primer. »Slovenec« 6. februarja t. l. prinaša poročilo o govoru dr. Korošca, kjer pravi:

»In dalje slovenski delavec! Mi ga nismo nikdar zapustili in ga ne bomo nikdar zapustili, kadar ga bo braniti proti izrabljanju po kapitalizmu, najsi bo v katerikoli smeri. Iz najnovejše zgodovine vidite, da smo nudili pomoč, kjerkoli je bilo treba. To lahko poveste delavcem drugega mišljenja in jih zagotovite, da jih bodo naše vrste vedno ščitile proti vsakemu izrabljanju kapitalizma in proti vsakemu kulturnemu in političnemu zatiranju centralizma. V naših vrstah bo vedno razumevanje za bedne in zato naj ne bo nobenega zatiranega sloja, ki bi ne smel z zaupanjem zateči se k nam.«

7. februarja t. l. pa v Šukljevem članku sledeče kapitalistično mnenje:

»Uvesti hoče (govori o dr. Sušteršiču) avtomatično razmerje med dragino in plačami ter mezdami. Oblagodaril nas bode »indeksom«. Ali tu mu svetujem, naj vpraša prej svojega sorodnika veleobrtnika Karla Poltaka, kako bode mogla shajati industrija, ako bode podjetnik primoran, vsikdar računati ne le z menjajočo se valuto, temveč tudi s tržnimi cenami živil, s cenami obleke in obuval, z visočino stanovanjske najemščine in od vseh teh faktorjev zavisnih delavskih mezd. Glavo stavim, da niti ta stari osebni prijatelj Sušteršiču ne bode mogel pritrditi nasvetovanemu »indeksu«, kateri je in ostane za dežele s propadajočo valuto in hudo denarno inflacijo skrajno nevaren eksperiment. Saj bi mogel g. Sušteršič, ki je zadnja leta svojega prognanstva preživel v Avstriji, na lastne oči se uveriti o pogubonosnih posledicah takih nepremišljenih politikosov.«

In vendar gre v kapitalistični družbi ves delavski boj za tem, da doseže mezde, ki jih bo uravnaval indeks.

Tudi na prosvetnem polju vladajo čudaški nazori. Zgled! »Orlovski vadiatelj« 1922 prinaša na str. 99-102 skupinski nastop »Mladi vojak« kaplana Jer. Hafnerja, kjer piše doslovno tudi to-le:

»Bratje! Orliči! Navdušeni, zvesti Jugoslavlani smo. Ljubimo svojo domovino, ljubimo našega kralja, našega najvišjega vojaškega poveljnika.« — Tu ga prekine vzklik vseh vojakov: Živijo naš kralj Aleksander! Živela Jugoslavija! Bog živi kralja in kraljico! Četniki dvignejo sablje in jih povestijo ob ramo, ko nadaljuje prapornik:

»Kadar bo klical on junake na obrambo domovine, ko bo vzletel beli jugoslovanski orel v boj za svobodo naše Koroške, naše Gorlske — takrat bomo vstali in bomo za belim orlom jugoslovanskim poleteli v junaški boj tudi mi, mladi vojak. Ko bodo drugi krave pasli, vojak bomo mi zares! — Zopet ga prekinejo vojak, ki zapojo (ob spremljavi godbe ali klavirja, če je na razpolago): »Ko bomo pa kedaj dorasli železo bo, kar zdaj je les itd.« (eno kitico). Pri besedi »les« udarijo ob puške, četniki pa zavlihte nad glavo sablje in zastavonoša za-

vrti zastavo — v slovenskih ali državnih barvah, s šopkom na vrhu lahkega droga (sploh bodi velikost in teža zastave primerne otroškemu nastopu). Praporček nadaljuje:

»Bratje! Orliči! Ako Bog da in sreča ju naška, bomo imeli še dosti prilike, da pokažemo svojo hrabrost in zvestobo domovini. Prosim pa Vsemogočnega, vladarja nebes in zemlje, z našo lepo jugoslovansko molitvijo, naj vodi našega kralja in naš rod k moči, blagostanju in sreči!«

Teh par citatov (navedli bi jih lahko na stotine) dokazuje, da oni, ki vodijo katoliški pokret med slovenskim ljudstvom, delujejo na mase v prav določeni smeri: *Ovirati hočejo zdrav socialni napredek in ohraniti in utrditi v ljudstvu suženjsko mentaliteto. S takim vzgojnim delovanjem med ljudstvom so v službi reakcije in kapitala.*

To je vpliv klerikalizma v Sloveniji. Četudi se voditelji krščanskega pokreta branijo tega naziva, se vendar ne da tajiti, da deluje med Slovenci klerikalizem — seveda v moderni obliki. Čudno za vse to gibanje je dejstvo, da v SLS in njenih listih zavzema vsa odločilna mesta duhovščina; tako: načelstvo in tajništvo SLS, uredništvo »Slovenca«, »Domoljuba« itd., itd.

Sodrug, zbirajte za tiskovni sklad!

350-letnica kmečke socialne revolucije.

15. februarja 1573 je umrl mučeniške smrti na Markovem trgu v Zagrebu Matija Gubec, vodja kmečkih revolucionarjev, ki so z orožjem v roki vstali proti svojim izkoriščevalcem, proti plemiškim in cerkvenim veleposestnikom.

V 12. in 13. stoletju je vladalo povečini v srednji Evropi patrijarhalno komunistično gospodarstvo »zadruga«. Njive, gozdovi in pašniki so bile skupna last, posamezniki so smeli to skupno last uporabljati na podlagi natančnih določil ter so lahko preživljali človeško sebe in svojce. Obrtnija v naših krajih v tem času še ni imela večjega pomena, v glavnem je bila le pomožna stroka poljedelstvu; trgovina je bila omejena v posameznih krajih le na najbližji okoliš. Sploh je bilo v prvih dobah srednjega veka gospodarstvo zelo urejeno, tako, da so bila socialna nasprotstva le majhna in je bila teh par srednjeveških stoletij morda najbolj pravična socialna uredba, kar jih pozna zgodovina. Patrijarhalno komunistično gospodarstvo germanskih in slovanskih plemen srednje Evrope na eni strani, na drugi strani krščanstvo, ki je vsaj še deloma ohranilo v tej dobi svoj socialistični značaj. Še se je upoštevalo nauke Hieronima, ki je učil, da je bogatni grešnik, ali dedič grešnikov; v cerkvenih zakonikih se je še upoštevala zapoved Janeza Zlatoustega, ki pravi: »Ko je Gospod vrzel iz templja kupce in prekupčevalce, je jasno pokazal, da človek, ki se bavi s trgovino, težko ali sploh ne more najti dopadenja božjega. Zato ne sme noben kristjan biti trgovec, in če bi hotel biti,

naj se ga izključi iz cerkve; še je bilo cerkveno prepovedano zahtevati obresti od posojila. Sodstvo je še bilo v rokah občin in srenj, davki so bili le začasni, le cerkev je redno pobirala desetino in je zato skrbela za revne in za, sicer zelo pomanjkljivi, pouk otrok.

Toda te razmere so se koncem srednjega veka korenito izpremenile. Posebno so temu bile vzrok križarske vojke. Papež in kralji so rabili za te vojke denar in cerkev se je sprijaznila s trgovino. Novo začeti promet z orijentom je povzdignil gornjeitalijanska mesta, ki so postala kmalu bogata tržišča. Kmalu so jim sledila južnonemška mesta in posebno španska, ko je bila odprta pot v Ameriko. Vedno naraščajoča trgovina je povzročila, da so se v mestih nakopičila ogromna bogastva, razvilo se je razkošje, razvila se je obrt in umetnost. Bogatim meščanom so sledili plemiči, kraljevski dvori in dvori papežev, škofov in drugih cerkvenih dostojanstvenikov. Gospodarski revoluciji, ki jo je povzročil nastanek kapitala, je sledila politična. Kralji so postali odvisni od velikih trgovcev in bankirjev na eni, od visokih svetnih in cerkvenih dostojanstvenikov na drugi strani. Stari zakoniki so prišli ob veljavo, obveljalo je le rimsko pravo, ki je ostro povdarjalo zasebno lastnino in ki je spremenilo vsem dosedanje dedično pravo. Sodstvo in upravo so prevzeli učeni škripci, ki so to rimsko pravo študirali, ker dosedanje srenjski močje in nižji plemiči se niso več spoznali v teh papirnatih paragrafi. Iz mest in kraljevskih dvorov, posebno pa iz rimskega dvora, se je vedno rastoče razkošje širilo med plemstvom in med višjo duhovščino. Razkošje je rabilo denar in ta denar so morali plačevati podložniki. Začel je ples okoli zlatega teleta. Papeški tron so zasedli Medicejci, največji bankirji sveta, cerkev in država sta postali — trgovina. Trgovalo se je z vicami (odpuški) kakor tudi s kostimi svetnikov. Kardinalske klobuke in škofovske mitre je dobil, ne tisti, ki jih je bil vreden, ampak tisti, ki je lahko za njih plačal. Kakor papež škofije, tako je prodajal cesar visoke urade, tako so prodajali škofje župnije. Cela krščanska vera je postala vir za obogatitve papežev in cerkvenih dostojanstvenikov te dobe, vsak posveten in cerkven dostojanstvenik je le gledal na to, da iz svojih podložnih na ta ali oni način izpreša več — cekinov. Dočim so dajatve za državo (t. j. za cesarja) in za cerkev (t. j. za papeža) vedno rastle, se je visokim plemičem in cerkvenim dostojanstvenikom posrečilo, da so se rešili vseh davkov in dajatev; vse davke so zvalili na pleča meščanov, manjših plemičev in kmetov. Mali meščani so se zadolžili, postali so odvisni od velikih trgovcev in bankirjev, manjši plemiči so začeli propadati, in v kolikor niso našli mesta v vojaščini ali v birokraciji, so postali roparji. Kmet je pa propadel in postal je odvisen, tlačan, ki je moral ne le plačevati v denarju in v pridelkih ogromne davke svojem gospodarju, plemiču, škofu ali samostanu; temveč je moral še velik del svojega časa, čisto 4 dni v tednu, delati s svojo živino in s svojim orodjem tlako svojem gospodarju. Njive, pašnike in gozdove, ki so bili dose-

daj skupna kmečka last, so si posvetni, posebno pa cerkveni gospodje prilastili potom »svojih zakonov«. Tako je koncem srednjega veka skoro cela zemlja bila last raznih posvetnih in cerkvenih oblastnikov. V srednji Evropi je bila ena tretjina zemlje, v posameznih pokrajinah celo štiri petinke v posesti »mrtve roke« (t. j. »svete« cerkve). Revno kmečko ljudstvo so oropali ne le zemlje in vseh pravic v gozdovih (les, stelja in lov), temveč kmetje so morali prenašati tudi vso škodo brez odškodnine, ki jo jim je na poljih naredila divjačina, katero so visoki gospodje gojili v svojo zabavo. Kjer se te novotarje niso moge gladko upeljati, se ni strašila posvetna in cerkvena gospoda nobene prevare in zvijače; potvorjeni stari pergamenti so prišli naenkrat na dan in to celo v arhivih pobožnih samostanov; če pa še podložniki niso hoteli tem »papirnatim pravicam« verjeti, so celo visoki prelati v svoji požrečnosti, v skrajnem slučaju pred bogom krivo prisegli, da je listina prava. Tudi osebna svoboda kmeta je prenehala v tem času popolnoma. Od rojstva do smrti je v vseh vprašanih določal usodo kmetovo — kruti grajščak, ki je imel celo sodstvo v rokah. Kdor ni ubogal, je moral v ječo in valpet mu je z bičem pisal gosposko pravico na hrbet. Predno se je kmet poročil, je moral oddati svojo bodočo ženo za eno noč v grad, da jo je visokorodni gospod baron ali opat »preizkusil«. Gospoda je zakone tako razlagala, da se je število tlačanov vedno bolj večalo z otroci svobodnih kmetov...

V tem se je začelo širiti tudi potom tiska knjige. In tu so naenkrat zaznali kmetje, da govori sveto pismo razun o desetini in pokorščini tudi predvsem o enakosti in pravici človeka. Že v XV. stoletju so se začele širiti med kmeti tajna društva znana pod imeni »Bundšu«, »Revni Konrad« itd. Posebno je bilo to v južni Nemčiji, kjer so bili blizu Švice, kjer so kmetje premagali svoje plemiče in si ohranili velik del svobode. Začeli so se najprvo lokalni upori, ki so pa l. 1525 bruhili v srednji Nemčiji na dan kakor velika socialna revolucija kmečkega ljudstva, ki so se mu pridružili posamezni obubožani plemiči. Te socialne prilike so tudi pospešile oziroma omogočile razvoj reformacije. Ljudstvo je pričakovalo, da bo protestantizem naredil red v popolnoma korumpirani katoliški cerkvi in uvedel spet staro krščanstvo, kakor je vladalo v prvih stoletjih. Po celi državi se je razširil manifest upornikov, ki je zahteval 12 točk: Svobodno volitev župnikov in pravico jih odpustiti iz službe, če bi ne vršili pošteno svoje službe; cerkvena desetina naj se rabi le za vzdrževanje duhovščine in ubožcev; odprava drugih cerkvenih dajatev; podložnost le zakoniti gosposki; skupna last gozdov in vrnitev protipostavno ugrabljenih občinskih posestev; pravico na divjačino, ribe in perjad; ublažitev robote in plačo za dela, ki niso obvezna; določitev zemljiških davkov v taki meri, da ne bodo preveč težili kmeta; odprave dedičnih davkov; zopetno vpeljavo starega občinskega sodstva.

Punt se je razširil bliskovito po celi nemški državi. Kmetje so zasedli čez 1000 gradov, a končno niso bili kos moč-

nim cesarskim in vitežkim, dobro opremljenim armadam. Martin Luther je sicer priznal upravičenost kmečkih zahtev, ampak bil je zastopnik bogatinov, ravno tako kot katoliški škofje. Protestantizem se je naslanjal na nemške kneze in bogate meščane, kmetom pa je pridigoval plačilo za vse pozemeljsko trpljenje — v nebesih. On je kmetom pridigoval, naj poslušajo svoje grajščake, ker vsaka oblast je od Boga, in napisal je krvavo poslanico proti upornim kmetom; njegov tovariš Melanhton je celo zahteval, da se mora svoboda kmetom še zmanjšati.

(Dalje prihodnjič.)

Besnilo šovinizma naj bi odvrnilo poglede proletarijata od njegovega bednega stanja.

Volitve se bližajo. Demokrati, narodni socialci in drugi taki narodnjakarji vidijo, da so njihovi izgledi = 0. Demokratije so očetje obznanje in zakona o zaščiti države, narodni socialci so kumovali tem izrodkom. Vsled teh zakonov, ki so onemogočali proletarijatu boj za poboljšanje bednega položaja, in vsled demokratske socialne politike se je položaj proletarijata strahovito poslabšal. Draginja je vedno rastla, ali mezde so ostale nizke, ker so izjemni zakoni ovirali gospodarski boj delavstva. Veleagarna politika samostojnežev in radikalcev je znatno vplivala na porast draginje, ki tepe malega kmeta ravno tako, kakor delavca, dobiček pa ima le par krščenih in nekrščenih izvozničarjev, ki so seveda, državotvorni elementi.

Da bi odvrnili pogled delavstva od njegove bede, začeli so demokrati potom svojih orjun in kakor se že imenujejo vse te narodne organizacije, prirejati divje protinemške gonje. Teh par nemško govorečih Jugoslovancev, naj bi bilo naenkrat tako nevarnih, da je treba toliko protestnih shodov in razbitih oken. Pri tem delu podpirajo demokrate seveda narodni socialci, ki znajo dobro tuliti v hejslovanske rogove, a za delavstvo niso storili nič, razen, da hujskajo proti nemško govorečim železničarjem.

Čudno se nam zdi, kako more general demokratskega časopisa dr. Kramer sedeti z vsenemškimi gospodi Westen itd. skupaj v upravnem svetu »Slavenske banke«? Zakaj se gospodje okoli »Jutra« dobro razumejo z nemškimi voditelji Trboveljske in Jseniške družbe?

Zato, ker kapitalisti poznajo disciplino, ker je Praprotnik v prvi vrsti kapitalist, potem šele Slovenec, gosp. Westen pa najprvo kapitalist in potem šele Nemec.

Ti gospodje so složni med seboj, boje se pa sloge med svojimi sužnji in jih zato hujskajo z narodnostnimi frazami in hejslovanski narodni socialisti delajo v tem boju, ali iz prepričanja, ali iz neumnosti, službo agentov kapitala.

Toda vse ne bo pomagalo nič. Delavstvo ve, kje je njegov nasprotnik.

Iv. Vuk:

Karnerval.

Veliki plakati vise prilepljeni vsepovsod, kamor se obrneš. »Maškeradni ples«, kriče tam molče z debelimi črkami, »Lukežev sejem«, se pačijo z druge strani. »Devetindevdeseto stoletje«, vabijo zopet drugi. »Japonska noč« gledajo satirično tretji. In vsi pod svojimi debelimi klici, kakor na sejmu mešetar blago hvaleč, vabijo ljudi za peljavo, sladko, ironično: pridite, pridite, nesite, nesite svoj denar, veselite se eno noč, drugo... kajti pepelnica je pred vratmi.

In ljudje hite.

Kakšni ljudje? ... Batistova so bela krila, svilena, prosojne nogavice, beli čevljički, lakovi... Mehka lica, še mehkejša roke. V frak je oblečeno telo, skrbno obrito lice, skrbi ne poznavšo. Ali pa v maskah, našemljeni v domine, harlekin, Mefistofele...

Luči gore... druga pri drugi. Morje svetlobe. Godba igra, vino se lije. Pari se vrste — vse je veselo. Nikogar

ni med temi izbranimi, ki bi ne nosil svatovskega oblačila.

Toplo je... soparno... vroče.

Pahljače hlade obraze.

Ali na ulici je — mrzlo.

Tudi v mnogi hiši je mrzlo. V kletih in v podstrešjih. Svetlobe ni, ker ni petroleja. A ni ga zato, ker ni denarja.

Gorje tistemu, ki prebiva v taki hiši. Gorje mu, ki še te nima in mu je ulica stanovanje.

In tisoče je takih. Zebe jih, lačni so, luči nimajo. Ker vse je tam v dvoranah na plesu. Toplota, jed in svetloba. A ker je vse tam, ne more biti v kletih in podstrešjih.

Pepelnica prihaja k njim brez karnevala. Da, ona je vedno pri njih, od rojstva do smrti.

V pratiki je naslikan Pust kot norec. In kakor imajo v pratiki pasji dnevi svoje mesto in svoj čas, tako ga imajo tudi norci. V poletni vročini so pasji dnevi. Po zimi, med Tremi kralji in pepelnico sredo je čas norcev. To so ti isti dnevi, ko si smejo ljudje dovoliti, da

javno pokažejo svojo norost, katero drugače tako skrbno prikrivajo.

Ljudje — kapitalisti: Kaj tisto, naj se lije drago vino, naj se pleše in pije, naj se troši denar. Naj se ljubijo ženske! Ljudje — proletarijat plača. Zato je ustvarjen, da plača. Ali ni plačal tudi največjega Karnevala 1914—1918? V zabavo in blagostanje veselečih se?... Še sedaj plačuje tisti karneval in še dolgo ga bo plačeval, tako dolgo, dokler ne bo imel svoje volje, čne edine, organizirane volje. Tedaj ne bo več v pustnih dneh norcev in v pepelnicnih slankov.

Tam gre človek, rokav v žepu sukne. Rokav, ker roka je kdovekje. Že je prah in pepel postala. Telo pa še hodi po ulicah s praznim rokavom v žepu. Pa tudi s praznim žepom. Po tlaku se spotika noga — proteza, ropoče... Resnična noga je zgnila nekje tam v Karpatih.

Gredo ti ljudje... mladi ljudje, na tisoče jih je in oko se jim za hip vpre v razsvetljena okna dvorane. Nekdaj,

pred sedmimi leti so morda tudi oni urnih nog se vrteli po gladkem parketu. Danes pa so njih noge trde, mrtve in neprijetno udarjajo ob tlak. Takrat, pred sedmimi leti so jih obisipali z vencic, kakor nekdanji egipčani svetega vola... danes se nikdo ne zmeni za nje. Takrat so se vsem zdeli junaki, danes so le v nadlego in neestetični. Pepelnici. V času karnevala pa je neprijetna pepelnica. Zato idite invalidi, ne vznemirjajte mask s svojim nemaskiranim pojavom. Idite in se skrijte, zakaj v nadlego ste veselečim se ljudem...

Ej ti otroče, po očetu vprašaj? Pomniš še, da ti je nekoč naredil gugalnico, da bi ne pozabila na Pusta? In mama je delala krape... veselo je bilo, norčavo. Sosedovi otroci so prišli in igrali ste se razposajeno. Ej, otroče, bilo je... Kakor pravljica, je bilo; a sedaj je ni več tiste pravljice. Oče trohni tam nekje, kdove kje; milijone očetov trohni, milijone otrok se spominja pravljice... gugalnice in krapov. Danes ni krapov, ker mama nima mo-

Boj kapitalistom! Slovenskim, nemškim, srbskim, hrvaškim in ostalim. **Boj za koristi delavstva!** Slovenskega in srbskega in hrvaškega ravno tako kakor nemškega in madžarskega. Ker eni in drugi so sužnji.

Proti narodnostnim frazam vzdigu-jemo visoko prapor razrednega boja. Rdeči prapor naše prave domovine.

Mednarodni proletarijat — proti fašizmu.

III. internacionala je izdala ta proglas:

Po dveh letih ropih, požigih in ubojih, izvršenim nad delavskim razredom, so zavzeli fašisti državno oblast. Parlamentarni režim je uničen. Svoboda tiska in celo za poliliberale buržujske liste je udušena. Celokupna zakonodajna, izvršilna in sodnijska oblast se nahaja v rokah neznatne kli-ke, kateri stoji na čelu Mussolini in ki se imenuje »fašistovski veliki svet«. — To klico podpira pretorijanska gar-da od 100.000 ljudi. Za delavce in kme-te so abolirane vse državljanske pra-vice. Fašisti so nad zakonom in ka-zenske sankcije se njih ne dotaknejo. Vse pravice in vsa državljanska in po-litična svoboda ne velja za delavske sloje. Pravica zborovanja in udruževa-nja v internacionalnem smislu je uki-njena. Delavska imovina se ropa in uničuje. Demolirajo se delavske hiše, delavce se zapira, bije in ubija. Tudi žene, otroci in starci se insultirajo ter ubijajo. Da bo delo nasilja popolno, pa še sodnije izrekajo strašne obsodbe nad delavci, če se ti branijo pred na-siljem. Fašistom je dana svoboda, da počenjajo najstrašnejše zločine in grozna nasilja. Razven lastne samovo-lje, za njih ni druge oblasti. Teror pre-sega vse meje. Tak je torej režim sa-movlade in razbojništva, ki se je vsilil Italiji. Delavci! Sedanja situacija v Ita-liji vam kaže, da bi ta režim, čimdalje ostane, vedno strašnejši, če se ne upre-te fašizmu ter ga ne uničite tam, kjer se je ugneznil. Posebne razmere v Ita-liji nudijo fašizmu izvanredno moč. Med tem pa postoj in razvoj fašizma ni kaka italijanska špeciialiteta, tem-več ima svoje izvore tudi v drugih dr-žavah. V vseh državah je mala buržu-azija, katero so posledice vojne raz-očarale in katera sedaj čaka, da ji fa-šizem uredi in poboljša težke življen-ske razmere. — Poleg tega je pa ve-lika buržuazija, agrarna in industrijska, ki naravnost plačuje fašizem ter ga podpira s svojim državnim aparatom. Za stabilizacijo kapitalističnega gospo-darstva, ki je oslabiljeno vsled vojne, ne namerava buržuazija vseh držav delavstvo stlačiti samo v največjo be-do, temveč trudi se tudi, da bi v za-vesti in volji delavca uničila vsako mo-gočnost in misel na odpor. To hoče doseči s pomočjo fašizma, ki se raz-vija paralelno z ofenzivo kapitala proti proletarijatu ter predstavlja njegovo zadnjo fazo. Nasilje in uboj, glad in beda so sredstva, katerih se poslužuje fašizem, da terorizira delavske mase ter jih vklene v brezprimerno suženj-stvo. Fašizem se ne bori proti tej ali oni politični tendenci delavstva, temveč

proti delavstvu sploh, da bi ga popol-noma podjarmil. Fašizem predstavlja tudi bes nacionalizma, povečuje vojno silo, imperijalistične težnje ter povsod izziva politične boje. Imperijalistični boj je ena glavnih točk fašistovskega programa in tako mora fašistovska oblast prej ali slej dovesti svet do im-perijalističnega klanja, kjer bo pokazala isto besnost kot v socialnem boju. Fašizem se hoče razširiti po vseh dr-žavah, da bi rešil svetovno krizo ka-pitalizma na škodo delavskega razre-da. Fašistovski pokreti se že pojavlja-jo v Madžarski, Nemčiji in Poljski in evropske vlade z njimi simpatizirajo. Nevarnost je velika in potrebna bo internacionalna akcija proletarijata. Delavci in kmetje! Treba bo, da si pridobite moč vseh zdravih elementov ter da organizirate enodušni moralni blok proti fašistovski Italiji.

Položaj vojnih invalidov.

Medtem ko se na eni strani mečejo bajeslovne sume na izdatke za vrhovno državno upravo, civilne liste in oboro-ževanje, ki naredi nove invalide, ogromne mase vojnih invalidov ne mo-rejo dobiti niti tiste podpore, ki jim pripadajo vsled sedaj obstoječega za-kona. Buržuaziji je malo mar tiso-čerih uničenih eksistenc, katere je s to-likim »narodnim« navdušenjem slavila, ko so jih v živinskih vozovih trans-portirali v človeško mesnico. Ako te žrtve, ki so zgubile svoje zdravje, od-ločno zahtevajo svoje pravice, se jih takoj proglasi kot »protidržavni ele-ment«.

Kakor je obupen položaj vojnih in-validov, tako je obupen tudi položaj vojnih sirot, ki se v naši blaženi državi naravnost sistematično zatirajo. Dovolj je, da opomnimo slučaje oslepljenja vojnih sirot v državnem domu v Šab-cu, kjer je v majhnem, vlažnem, za-dušljivem prostoru še vedno zgnjete-no nad 70 golih, bosih in lačnih otrok, ki so vsi okuženi s trahomom, a se jih vkljub temu ne zdravi.

Vse vladne obljube invalidom so dosedaj bile vedno neizpolnjene, a od-govor: »nema para«, je postal že pre-govor. In kako naj ima buržuazija denar za invalide, ko se pa trosi za ogromne afere, ko vojno odškodnino dobivajo vojni bogataši, verižniki, ve-leposestniki in bankirji?

Dasi je tako obupen položaj voj-nih invalidov in sirot, dasi še inva-lidskega zakona vkljub ogorčenih de-monstracij invalidov ni, dasi je zakon, ki se pripravlja, nekako skrupulo, bi bilo pričakovati, da bo vsaj kongres invalidov v Brodu zavzel pravilno sta-lišče proti taki situaciji. Ali invalidski kongres, ki je bil 15. in 16. minulega meseca v Brodu na Savi, ni bil sposo-ben, da zadovolji potrebam invalidov. Niti uprava beogradskega in zagreb-škega udruženja ratnih invalidov se ni ozirala na interese žrtev kapitalistične vojne, nego samo za osebne interese tistih, ki gospodarijo v invalidskih or-ganizacijah. Ti ljudje usvarjajo iz in-validskega vprašanja ugoden predmet za špekulacijo in se pod firmo zastop-

nikov invalidov bogatijo, vozijo v av-tomobilih ali pa se vzpenjajo v znosne položaje v državni službi. Tako se de-lale vse dosedanje uprave, a brodski kongres je zopet izbral eno tako upravo.

Samo po odločnosti nekaterih tova-rišev je bil odbit na kongresu pred-log, da se ti špekulanti večinoma de-mokrati, z invalidskimi glasovi vrinejo za narodne poslance. (O slučaju Steva-na Bubića smo že pisali.) Ali vkljub temu porazu uprave in ostru kritiki nje-nega delovanja, je kongres z relativno večino izvolil izkušene in rafinirane špekulante, ki bodo stoterokrat hranili invalide s praznimi obljubami, z druge strani pa zbirali premoženje in odpirali restavracije.

Tako dolgo, dokler invalidski pokret ne bo v tesni zvezi z delavskim pokre-tom, ne bo reda v organizaciji. Interesi invalidov in celokupnega delavskega razreda — so eni in isti. Borba vojnih invalidov in celokupnega delavskega izkoriščevanje v mestih in vaseh mora biti skupna. Le tedaj je mogočen inva-lidski pokret in le tedaj bo sposoben za borbo za svoje pravice. Kapitalizem je naš skupen sovražnik.

Zagrebška »Borba«.

Mednarodni pregled.

Volitve na Bolgarskem. Koncem ja-nuarja so se vršile na Bolgarskem vo-litve v okrožne skupščine na podlagi splošne in enake volilne pravice. Volit-ve so velikega pomena, ker so se vršile pod utisom skrajno napetega zunan-ega položaja in pod najhujšim terorjem vla-dujoče zemljoradniške stranke. Od 994.000 oddanih glasov so dobili komu-nisti 230.000 glasov. (1919 so dobili ko-munisti 120.000 glasov od 656.000; 1920 184.000 glasov od 905.000). Uspeh je vpričo velikanskega terorja vladne stranke tem pomembnejši. Zemljoradni-ki so dobili s pomočjo največjega ter-orja oblasti 437.000 glasov. »Meščan-ski blok«, ki obstoji iz štirih največjih buržuaznih strank je dobil skupno 219 tisoč glasov (l. 1920 252.000); koalicija liberalnih strank je dobila 66.000 glasov; »široki« socialisti (socialpatrijotje) pa 41.000 glasov, to je za polovico manj kakor 1920, ko so imeli čez 80.000 glasov. Najvažnejši rezultat teh volitev je, nazadovanje buržuaznih meščanskih strank in z njimi zvezanih socialpatri-jotov na eni, velikanski uspeh komuni-stov na drugi strani.

Konec konference v Lozani.

Potem, ko so bile grške čete, ki so se borile v Mali Aziji za koristi ang-leških velekapitalistov od turškega na-roda deloma potolčene, deloma so vo-jaki sami spregledali in se niso hoteli več dati gnati na klavnico v interesu raznih Konstantinov in Venizelov, ki so bili odvisni od angleških velebank, je skušala Anglija rešiti v Lozani, pri zeleni konferenčni mizi, kar so zgubili na bojni poljani. Tri cilje so imeli pred-vsem Angleži, hoteli so si zasigurati ogromne petrolejske vrelce v okolici Mosula; drugi so hoteli urediti vprašanje Carigrada tako, da bi bil le po imenu turški, v resnici bi pa angleške

bojne ladje obvladovale popolnoma morske ožine in bi tako lahko pred-vsem onemogočale promet v Rusijo, razen tega bi pa Angleži lahko tudi, kadar bi se jim zdel moment ugoden, napadli od črnomoške strani Georgijo in bi v »interesu civilizacije«, seveda, zasedli ogromne petrolejske vrelce v Rusiji pri Baku, ki so jih že enkrat za časa Denikinove vlade imeli. V to svr-ho že pridno agitirajo razni »sociali-sti«, ki kriče po svetu, kako kruto bolj-ševiki zatirajo samoodločbo Georgije, ki bi se, seveda le po mnenju Kaucki-jev in takih patrijotov, najboljše poču-tila, kakor »socialistična« republika pod angleškim protektoratom. Zopet lep dokaz, kako ti razni II. internaci-jonalisti podpirajo angleški imperijali-zem. — Tretji cilj Anglije, in ne ravno zadnji, je bil odtrgati turški narod iz zveze z Rusijo. Ta zveza jim je zelo neugodna vsled tega, ker ogroža an-gleški imperijalizem na najbolj nevarni točki, v Indiji. — Zato so skušali Ru-sijo odriniti od vseh pogajanj in delati so se zelo popustljive proti Turkom, če bi ti zapustili ruske »barbarje« in se podali pod zaščito angleških kulturnih izkoriščevalcev. Toda Turki so bili sa-mozavestni, videli so, da jih Angleži sedaj vabijo v past, ker jih v boju uni-čiti niso mogli. Zato niso pristali Tur-ki na ultimati zavezniških mogotcev in so odšli. Sedaj hočejo Angleži še pri-tiskati na Turke potom svojih ladij de-loma, deloma s četami grške države. Ampak Turki vidijo, da je le Rusija za-ščitnik zaslužjenih in nočejo zamenjati tega prijateljstva zavoljo lepih oči an-gleških grofov, ki komaj čakajo nato, da bi zavili turški svobodi vrat in po-stali sami lastniki turškega petroleja.

Češki zakon o zaščiti države.

Na pustni torek je bil predložen parlamentu vladni predlog zakona o zaščiti države. Kazenske določbe v njem so tele: nasilni napadi na ustavo se kaznujejo z ječo od 5 do 20 let, v gotovih slučajih s smrtno kaznijo; na-padi na ustavne faktorije z dosmrtno ječo; oviranje v uradni funkciji ustav-nih faktorjev ali lastitev njihovih pra-vic z zaporom od enega do desetih let; prepovedano oboroževanje za obo-roženo vstajo s strogim zaporom do 5 let; javno hujskanje proti državi ali posameznim skupinam z zaporom do enega leta; ustanavljanje državi so-vražnih organizacij z zaporom do 2 let; povratek članov bivše vladarske hiše ali njih podpiranje z zaporom do enega leta; prepovedano razširjanje vesti o vojaških gibanjih z zaporom do 6 mesecev. Poleg tega sme sodišče, če se dokaže, da je list v svojem po-ročilu zakrivil enega izmed pregre-škov proti zaščiti republike, ustaviti izdajo dnevnika z dobo enega meseca, izdajo drugih listov pa za dobo pol leta.

Zakon se bo seveda izvajal pred-vsem proti delavstvu in proti narodnim manjšinam. Za fašiste seveda ne bo veljal... Zato so za zakon glasovali poleg čeških fabrikantov in velepo-sestnikov seveda narodni socialisti in češki socialni demokrati, ki so bili vedno najuslužnejši sluga kapitala. Ži-vela II. internacionala, ki postavlja enotno fronto socialpatrijotov z bur-

ke, ne masti. Vsa moka in mast je v plesnih dvoranah v tistih bufetih, ka-mor gospod zapelje po plesu svojo ple-salko ali celo dve, tri... in »izvolite prosim... torto morebiti... kra-pe...« Pa izbira gospodična, gospa, z dvema prstama, nežno, elegantno, brezbrizno, z elegantno lenobo vgrizne v torto, v krape... Z belim robcom obriše z ustnic drobtine, sladkor... Ej otroče, vi milijoni gladnih, vi se ne brišete... Nikdar si niste brisali...

Odmeva dvorana od hrupa, od god-be, od razposajenosti. Potna so okna od sopare, potna so lica plesalcev, ple-salk. Prti na mizah so mokri od razli-tega vina.

»Plešite, rajajte ljudje, dokler je čas. Pepelnica se bliža. Tedaj bo ko-nec plesa in rajanja.«

Smeh.

»Kaj pepelnica. Vesela sprememba. Slaniki. Priležejo se na prepite in na prenašične želodce.«

»Hej muzika, igray veselo, da se bomo veselili naprej, naprej...«

In muzika igra. Pot kaplja raz čela, lic. Kakšen trud in napor... Ej. —

Le plešite. V kletih in podstrežjih padajo solze raz lic in na šipah cvete-jo ledene rože. Tudi tam igra muzika. Muzika obupa. In milijoni jo poslu-šajo...

Igra k pepelnici, kjer ni slanikov... Ej, strašna bo ta pepelnica...

Pepelnica, ko bodo današnji sužnji zaplesali Carmagnolo...

Kaj je to glad?

(Konec.)

»Delali ste, da, in plačali so vas. Kaj še hočete?«

Strog je bil glas gospoda ravnatelja. Tedaj je služkinja prinesla ravnatel-ju malico. Pivo in hrenovke. Ej, kako so dišale.

»Papa,« je pocukalo dekletce očeta. »Tudi jaz bi jedla.«

Ravnatelj se je obrnil in dal deklet-cu eno kono, tisto papirnato in zamr-mral za se:

»Neumno otroče.«

Rudar je odšel in na cesti pobožal dekletce po laseh. Tresoča je bila ro-ka, v grlu solze:

»Lačna si?!«

Dekletce pa mu je molilo krono:

»Papa, kupi kruhka! Lačna sem!«

Moj sosed na klopici je gledal v tla ne premično, kakor da ne čuje našega razgovora. Videlo se mu je, da ga razen let nekaj teži. Naenkrat pa se vzdigne in obraz, suh do kosti gleda v me.

»Ali veste, kaj je to, glad?«

Nekaka zadrega se me je polastila. Iskal sem besed.

»Glad... to je vsekakor nekaj rela-tavnega. Ako na primer po dolgi seji v parlamentu pridejo poslanci k obedu in poreko: — Dajte mi nekaj dobrega in mnogo. Lačen sem, kakor volk.« —

Naenkrat sem obmolnil. Menda za-to, ker me je gledalo dvoje bleščečih oči, sam ne vem.

On pa je rekel z mirnim glasom:

»Med vojno smo vsi gladovali. Bil je to kroničen glad. Imenoval se je: »nedo-

jedanje«, »pretrgovanja«. Sedaj se je pa ta glad pri mnogih spremenil v aktune-ga. Intelektualec sem. Dandanes pra-vijo temu duševni delavec. Že nekaj ted-nov nimam dohodkov, ker nimam odje-malcev za svoje delo. Besede imam v zalogi, besede, ponujam. Majejo z ra-mami. Ponudil sem se v tovarni kot na-vaden delavec. Zaman. Ali veste, kaj je to glad? Žgoča bolečina v drobovju, ako niste jedli že tri dni mičesar. Glad je divje koprnenje dobiti nekaj med zobe — žvečiti... žvečiti... glodati. Glad je obup nad samim seboj. Mogočna blaznost, sposobna vreči svet iz njego-vega tira.

»Tri milijone brezposelnih.«

Čita gospod časopis in pije črno ka-vo.

»Hm,« zmiga z ustmi in seže po dru-gem listu. Na otroke tistih treh milijonov niti ne pomisli. Za njega je svet in živ-ljenje danes. Jutri pa je lahko potop. Kaj njega to briga. On je sit. Iv. Vuk.

žuazijo proti zavednemu češkemu delavstvu in proti delavstvu drugih narodnosti v češki republiki.

Objave.

Na obrambo. »Grafički Radnik«, glasilo Zveze grafičnih delavcev v Jugoslaviji, je priobčil na čelu lista ta-le poziv: »Zadnje dni se množe dejanski napadi na razne tiskarne. Iz mržnje napram posamnim listom smatrajo gotovi nepoučeni mladi ljudje za potrebno, da se maščujejo nad tiskarno, v kateri se tiska dotični list in v kateri so zaposleni popolnoma nedolžni grafični delavci. Dogodilo se je celo, da je bila v neki tiskarni med grafične delavce vržena tudi bomba. Samo slučaju se je zahvaljevati, da so se ti siromaki pravočasno rešili in tako utekli gotovi smrti. Tako ti atentati, namenjeni poedinim listom, ne zadenejo onih, katerim so namenjeni, marveč popolnoma nedolžne ljudi, nas grafične delavce, ki na ta način lahko izgubimo življenje in kruh. Sedaj se govori tudi v Zagrebu, da bodo zaradi pisave nekaterih listov demolirali poedine tiskarne tudi v Zagrebu. Vsaka akcija rodi reakcijo. Strankarska mržnja je priklopila do vrhunca in prirodno je, da se bo stranka, kateri je druga stranka demolirala tiskarno njenega lista, revanžirala. A končni rezultat? Ti listi bodo zopet izhajali v katerikoli nedomolirani tiskarni, a iz demoliranih tiskaren bo ostalo brez posla in bo vrženo na ulico na stotine grafičnih delavcev. To sili grafične delavce na to, da skrbijo za potrebno samoobrambo. Z ozirom na to opozarjamo tem potom pristaje vseh strank, naj se izogibljajo takšnih nakan. V protivnem slučaju bodo grafični delavci primorani, da ustavijo delo in s tem onemogočijo izhajanje njenih glasil v vsi državi oni stranki, katere pristaši bi poškodovali ali demolirali tiskarne listov nasprotnice stranke. V tem stremeljenju je dolžan v svojem lastnem interesu nas podpirati tudi Savez Udruženja grafičnih podjetij v Jugoslaviji. Tovariši! Bodite pripravljeni!»

Tožbe na sodišče delavskega zavarovanja. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani objavlja: Delavci in nameščenci, ki utrpel obratne nezgode, katere imajo za posledico več kakor deset odstotno izgubo zmožnosti za delo, imajo pravico do nezgodnih rent, katerih višino določa ravnotežje, odnosno rentni odbor okrožnega urada. Na podlagi te odločbe izda okrožni urad ponesrečenim zavarovancem odloke o odškodnini. Proti tem odlokom je v roku 15 dni dopustna kolka prosta pritožba na sodišče delavskega zavarovanja, v kateri morajo biti povdarjene one točke odloka, proti katerim je tožba naperjena. V večini slučajev bo tožba mogla biti naperjena le proti prenikajočemu odmerjenemu letnemu zaslužku, ali pa proti prenikajoči ocenitvi izgubljene zmožnosti za delo. Ker zakon o zavarovanju delavcev za omenjene tožbe ne zahteva nikakih formalnosti in zadošča zanje navaden dopis, more tako tožbo sestaviti vsaka ponesrečena oseba sama, ne da bi iskala pravne pomoči drugod. Na ta način se ponesrečenec izogne nevarnosti povrnitve nastalih stroškov za sodni postopek, katere predvideva § 168. zakona o zavarovanju delavcev, ki pravi, da stroške za pravnega zastopnika plača vselej stranka, ki izgubi pravdo. Pri tej priliki se ponovno opozarja, da so vsi dopisi, vloge in priloge, ki so v zvezi z delavskim zavarovanjem, poštnine in kolka proste.

Opomba uredništva: Opozarjamo vse sodruge, da naredite najboljšo, če vse take pritožbe pošljete na tajništvo »Zveze neodv. strok. org. za Slovenijo«, ki bo vse potrebno ukrenilo. Tajništvo je v Ljubljani, Turjaški trg 2/II.

Vabilo na II. redni občni zbor »Nabavljalne zadrge« uslužbencev in upokojencev drž. žel. za Slovenijo v Ljubljani, ki se bo vršil dne 25. febr. 1923 v dvorani gostilne »Pri Levu« (Gospodarska cesta št. 16) v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo načelnstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1922. 4. Sklepanje o uporabi čistega dobička (v smislu uredbe z dne 5. decembra 1920). 5. Določitev vsote v smislu § 28 točke 9 pravil. 6. Sprememba pravil. 7. Volitev 3 članov načelnstva. 8. Volitev nadzorstva.

9. Slučajnosti. — Dostop na občni zbor imajo le člani zadrge proti članski izkaznici ali pa nakupovalni knjižici! — Pripomba: V slučaju nesklepnosti ob določeni uri, se bo vršil pol ure pozneje drugi občni zbor ne glede na število prisotnih z istim dnevnim redom. — Upravni odbor.

Tovarišem in tovarišicam — volilcem v Pokojninski zavod!

Volitve v Pokojninski zavod so končane. Zasebni nameščenci so pokazali pri teh volitvah, da je v njih dovolj čista za enotnost vseh zasebnih nameščencev, ter z imponantnim številom 4257 glasov oddanih za listo »Združenih zasebnih nameščencev« obsodili razdirače te enotnosti. Nasprotniki so trdili, da organizacij, ki so sestavile akcijski odbor Združenih zasebnih nameščencev sploh več ni in se smatrali absolutnim gospodarjem socialnih institucij zasebnih nameščencev. 5. februarja pa je padla krinka! Ljudje, ki so si potem svojih poslovnih in političnih prijateljev uzurpirali pravico zastopstva v socialnih zavodih, so vkljub vsemu silnemu trošenju denarja, osebnemu blatenju in demagogiji dobili komaj 1931 glasov.

Ta zmaga Združenih zasebnih nameščencev je sijajna manifestacija za enotno fronto zasebnih nameščencev in te enotne fronte ne bodo preprečili izbruhi nasprotnikov, ki bi radi z izgovori o terorju itd. oslabili vtis te mogočne manifestacije.

Vsem tovarišem in tovarišicam gre za njih možat in odločen nastop vse priznanje! To priznanje gre zlasti našim vrlim zaupnikom širom province Slovenije in Dalmacije, ki so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli do tako sijajnega uspeha poštene stvari.

Prepričani smo, da bodo tudi tovariši, ki so sedaj glasovali proti listi »Združenih zasebnih nameščencev« uvideli, da njihov nastop ni bil v interesu zasebnega nameščenstva. Uverjeni smo, da bodo vsled tega izločili iz svojih vrst vse one, ki jim skupni interesi nameščencev niso glavna stvar, temveč so hoteli izrabiti zasebne nameščence v svoje samopašne namene. Ko se to zgodi, ne bo več zaprek za enotno fronto zasebnih nameščencev, za katero bodo z vsemi silami tudi v bodoče delali. **Aksijski odbor »Združenih zasebnih nameščencev« Slovenije in Dalmacije.**

Dopisi.

Trbovlje. Dnevni kop »Agnes«. Dan 7. t. m. bo ostal zopet živo zapisan trboveljskim rudarjem, ker na ta dan sta padli kar dve žrtvi kapitala. Na dnevnem kopu »Agnes« se je smrtno ponesrečil delavec z imenom Kurik Karel v 23. letu svoje starosti. Zaposlen je bil pri železnici in ko je hotel odpeljati prazen voziček k drobilniku, se mu je odpel drugi voziček na žici ter priletel z vso silo nazaj ter ga zadel od zadaj. Ker je bil spredaj še drugi voziček, je nesrečnega moža v sredini tako stisnilo, da mu je popolnoma zmečkalo telo, da je obležal na mestu ter čez nekaj časa v strašnih bolečinah umrl. Sodrugi in sodružice, tako nas čaka enega za drugim, da sami ne vemo kedaj. Vse žrtvuemo za kapital, svoje moči in poleg še življenje, ali ta neusmiljeni kapital nam še za tiste dneve, ki so nam odmerjeni za življenje ne pusti človeško živeti, in to vsled tega, ker nam ne da za naše delo zaslužiti niti toliko, kar potrebujemo za hrano, tem manj pa še za obleko.

Dne 9. t. m. smo se poslovili od tega sodruga za vedno, ter ga položili v temno mater zemljo, ali njegov duh je ostal med nami in to vsled tega, ker je bil dasiravno še mlad, zvest bореc za človeške pravice. Vsled tega ti kličemo »Slava«. Ti si odšel od nas, ter nas zapustil v najhujši borbi, ki se bje med nami in kapitalom, ali uverjen bodi, da ne bomo mirovali poprej, dokler ne dosežemo vsi enaka prava in svobode. Zapustil si tudi žalujoče stariše, ali njim v tolažbo naj bo, da bjejo v ospredju najljutejši boj napram tvojemu ter tudi našemu izkoriščevalcu, to je kapitalu, ki te je tako mladega odtrgal od nas.

Jesenice. Stanovanjska mizerija na Jesenicah, v kateri se nahajamo jese-

niški delavci in naše družine, je vedno hujša in še hujša nas čaka. Pa zakaj? Zato, ker se premalo brigamo za svoje pravice, ker smo premrtvi in brezbrilni, ker premalo upoštevamo besede Karla Marksa in njegov manifest. Premalo se zavedamo, da smo ljudje, da hočemo človeku primerno življenje. Ni zadosti, da nas tepe draginja, pomankanje, da nas tišči kapitalistična pest k tlom; poleg te nam še ena trda pest grozi, to je sklep hišnih posestnikov, kateri so povečini ravno tako zaposleni v tovarni kakor mi trpin. V nedeljo 21. januarja 1923 so imeli hišni posestniki svoj sestanek v Katoliškem Domu na Savi. Na tem sestanku so sklenili, da nam takoj povišajo najemnino in sicer štirikratno na vse, kar že sedaj plačujemo. Če bi se kdo protivil plačati, kar zahtevajo, da se ga toži, ali ven postavi. Hišni posestniki se ne držijo zakonov, oni gredo preko zakonov in hočejo naravnost anarhijo izzvati. **Sodrugi zapomnimo si to, da se je to sklenilo v Katoliškem Domu, v domu ljubezni do bližnjega.** 18. marca bode dana možnost nam v roke, če bomo zavedni; ta dan je dan obsodbe tega režima, pod katerim sedaj ječimo. Če se hočete osvoboditi izkoriščanja in verig, 18. marca nam je mogoče, da jih obsodimo. Samo dva izhoda sta, ali oddamo svoje glasove za stranko proletarijata, ali za kapitaliste in njihove podrepanke. **Zato sodrugi in sotrpini združimo se v močno enotno fronto proletarijata! Naj živi enotna fronta proletarijata!** — Delavka.

Prijazne so vinske gorice, a trnjeve so viničarjeve stezice!

Gradič, po imenu Vainhof, ob vnožju Trške gore pri Novem mestu poseduje g. Robert Grm, veleposestnik, ki je bil v Avstriji častnik. Zato se vani ne bo čudno zdelo, kako on šikanira nezavedne delavce in svoje viničarje. Ker še ni opustil svoje grde navade, navedemo samo en slučaj. Zadnji viničar po imenu Golob Ivan, je bil vedno sposoben za ta poklic; bil je že pred vojno pri njegovem očetu, ki pa je potem umrl. Naslednik je postal po nekaj letih nesposoben. Prišel je nekdo ta ošabnež k njemu ter se začel po svoji čimerni navadi hučevati nad ubogim trpinom viničarjem, zakaj ne dobi dosti delavcev. Ko mu je zavedni viničar odgovoril, da jih ne more dobiti radi majhne plače in mu še pristavil, da bi naj se malo plača poboljšala, je temu gospodu kar kri zavrela. Zarohnel je kot divji medved nad ubogim viničarjem ter osorno dejal: »Delavcev dobiti, ali pa takoj proč!« Ko mu je zavedni viničar odgovoril, da hoče zapustiti njegovo službo, ali ne prej, da preteče dogovorjeni odpovedni rok. Saj tako v takšni slabo plačani službi ni mogel preživljati svoje družine, namreč z nekaj njive in kruha na teden ter sramotne plače osem sto kron za celo leto. Ali ni to vnebovpijoči greh? Torej, ako je slaba letina, mora viničar gladu umreti.

Gospodu Grmu pa povemo, da kakor je v njem kri zavrela nad viničarjem, tako bo tudi njegovo tiranstvo, ki že vre več časa, čeravno je močno pokrito s pokrivalom bogastva, bo lonec potrpežljivosti postal nepotrpežljiv ter se razpočil; izkipelo bo in se prikazalo na dan njegovo tiranstvo, nato se bo razlilo in poplavlilo celo okolico. Temu gospodu povemo, da je treba tudi vile rabiti, ne samo grablje. Torej viničar, ki mu je služil po dnevu na delu, ponoči pa zgubljal za delavci svoje moči, mu je postal naenkrat odveč pri njegovih milosti in dobil za nagrado zimsko selitev. Grmu pa povemo, da tudi veleposestnikom ne delamo več zastonj, ker v današnjih dneh ni več suženj, vsaj pri nas ne in tudi delavci in viničarji hočejo živeti kot ljudje in imeti svoje pravice. Ti pa zavedno ljudstvo zahtevaj svoje plače, kakor delavec, ne kakor suženj, in si vzemi za geslo, da te gospod samo toliko čišla, kolikor te rabi, sicer je proti tebi, je tvoj sovražnik in če oboliš, te več ne pozna; tedaj pa z Bogom. Torej ponavljaj še enkrat, zavedajte se, da on delavce izkorišča, da si kopiči milijone; vi ubogi delavci pa nosite težki jarem in grizete trdi kruh ter izgubljate svoje moči in zdravje za njega za nesramnih par kron. Pozivam Vas, kot sotr-

pine, da stopite v naše vrste in se organizirate v strokovni organizaciji, kjer nas je veliko število, da skupno nastopimo proti krvosom in pijavkam v človeški podobi, ter jim napovemo boj z geslom »vsi za enega, eden za vse« in pokažemo, da se ne damo več pritiskati ob steno. Zahtevamo plačilo, da živimo kot ljudje, ker imamo kri kot naši krvososi, srce pa gotovo boljše.

Torej zdramite se in stopite v naše vrste v strokovno organizacijo, ki vas hoče vedno ščititi pred krvoloki kapitalisti. — Zavedni organizirani delavec iz Dolenjske.

Hrastnik. (Oni, ki davijo navzdol brez usmiljenja, so navzgor vedno najnižkotnejši sužnji!) Da so te besede resnične, so nam dali potrdilo rudniški demokratično naobraženi poduradniki. Slednji so namreč priredili preteklo nedeljo v neki tukajšnji velenarodni gostilni veselico, ki se je vršila v znamenju najostudnejšega klečeplazstva, najogabnejših črevolezcev. Pristop so imeli le povabljeni, to so oni brezhrbteničarski ljudje reptilske pasme. Ko je prišel med nje »Njegova milost« g. ravnatelj, se je proizvalo dejanje, ki je bilo v navadi na turškem dvoru v petnajstem stoletju. Kajti demokratizem teh ljudi obstoja v vednem klanjanju in v nečloveškem poniževanju napram višjim, in v odurnem postopanju in psovanju napram njim podrejenim delavcem. Toda treba je, da pridemo k stvari nazaj. Ko se je končal »Intermezzo turškega dvora« in jim je alkohol doobra zlezal v glavo, — kajti vsi so vneti borci proti alkoholu, čim več ga uničijo, tem bolje se jim zdi — se je pričelo glavno dejanje, ki je bilo družega bizantinskega tipa, ki je bil vzlet iz indijskih krajev, kjer vladajo sužnjem knezi, imenovani Maharadži. Tam je namreč navada, da nosijo kneze črni sužnji v nekakih nosilnicah. Pri nas pa teh nosilnic slučajno še ni (škoda, da jih niso naročili iz Indije), zato so enostavno prišli in na rokav slavnostno nosili »Njih visokostie, slovenske Maharadži. Buren aplavz je sledil tudi temu dejanju. Sultan in Maharadži so bili zadovoljni, črni sužnji pa tudi. Jaz pa sem si mislil nov fragment iz življenja sužnjev v svobodni Jugoslaviji. — Pavliha iz Jutrovega.

Trbovlje. Dnevni kop. Delavcem, poslenim pri podjetju Dukič & Komp. v premislek ter drugi javnosti v informacije. Razmere, ki vladajo pri tukajšnjem podjetju nas silijo, da se javno oglasimo potom časopisja ter pokličemo širšo javnost za razsodbo. Dne 14. februarja 1923 popoldne se je ponesrečil mladoletni delavec z imenom Tomše. Ne bomo se pečali z razkrivanjem, kako se je nesreča prihodila, kdo je krivec, ali kdo ne, ker to je stvar rudarskega glavarstva, inspekcije dela, oziroma politične oblasti. Naloga naša je za enkrat samo ta, da seznamimo širšo javnost o razmerah, ki vladajo pri goraj omenjenem podjetju. Z dnem prvega prosinca je prevzelo del tukajšnjega dnevnega kopa stavbeno podjetje Dukič — Ljubljana, ki pa, kakor se čuje, je samo izposojemo ime, v resnici pa je pravi podjetnik neki madžarski žid. Ne vemo, kaj je trboveljsko premogokopno družbo privedlo do tega, da je dotični del dnevnega kopa oddala tujemu podjetju v upravo, da delavstvo gotovo ni imela dobrih namenov, kar se je takoj pokazalo s tem, da so se za vsako najmanjšo stvar brez pravih vzrokov začeli odpuščati delavci, predvsem delavke, ter se jih je s tem prisililo na to, da so pozneje zaprosili dela pri omenjenem podjetju. Tako se je nabralo do sedaj že precejšnje število tistih delavcev, ki so pravi sužnji kakor v starem veku. Čujte in strnite. Dotične delavce se plača kakor se zljubi podjetniku in sicer od sedem do dvanaest kron na uro. Nimajo nikakršnih drugih doklad in sedaj naj javnost sodi, kako se je mogoče tem ljudem preživljati in poleg tega še oblačiti? Za njih ne velja nobena pogodba kakor tudi ne zakon o zaščiti delavstva. Na primer: **Zakon o zaščiti delavstva prepoveduje zaposlovati mladoletne delavce posebno v nočni službi.** Tu so pa zaposleni mladoletni delavci obojega spola in sicer tudi ponoči, zraven pa še pri takem delu, ki je težak in nevaren še za odrasle, vajene delavce. **Pozivamo inspekcijo dela, da se za stvar porbrija ter zadevo uredi.**